

У статті викладено результати досліджень, проведених протягом 1992—1997 рр. у 21 господарстві з виробництва свинини трьох областей України. Встановлені закономірності поширення аскаридозу, трихоцефальозу, езофагостомозу та метастронгілозу у вигляді моно- та змішаної інвазії залежно від віку тварин, виробничих умов господарств різних типів.

ЕПІЗООТОЛОГІЯ НЕМАТОДОЗІВ СВИНЕЙ В УКРАЇНІ

Сергій ПОНОМАР,
кандидат біологічних наук,
докторант
Анатолій АНТІПОВ,
науковий співробітник
Білоцерківський державний
аграрний університет

Протягом 1992—1997 рр. ми вивчали видовий склад моно- та змішаних інвазій свиней, комбінації гельмінтів та ступінь ураження свиней різних вікових та виробничих груп залежно від типів свинарських господарств. Копрогельмінтоооскопічні дослідження проводили на базі обласних, районних лабораторій ветеринарної медицини та лабораторії паразитології нашого університету. Всього була досліджена 3601 тварина, що становило 10—12% від загальної кількості свиней в 21 господарстві Волинської, Житомирської та Чернігівської областей. Дослідження проводили з використанням комбінованого методу гельмінтоооскопії, стандартизованого Г.О.Котельниковим та В.М.Хреновим. Ступінь ураження оцінювали за двома показниками — екстенсивністю інвазії (ЕІ) та інтенсивністю інвазії (ІІ).

У результаті гельмінтоооскопічних досліджень у фекаліях були виявлені яйця аскарид, трихоцефал, езофагостом та метастронгіл. Свині були уражені як моно-, так і змішаними інвазіями, різними за складом. З 3601 дослідженої тварини було інвазовано аскаридами 894, трихоцефалами 549, езофагостомами 1991, метастронгілами 323. Екстенсивність та інтенсивність інвазії щодо аскари

1. Ураженість нематодами свиней різних вікових та виробничих груп

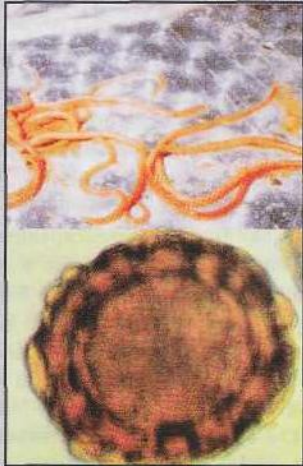
Вікові та виробничі групи	n	Вид інвазії							
		аскариди		трихоцефали		езофагостоми		метастронгіли	
		ЕІ, %	ІІ, яєць у краплі	ЕІ, %	ІІ, яєць у краплі	ЕІ, %	ІІ, яєць у краплі	ЕІ, %	ІІ, яєць у краплі
1,5—2-місячні поросята	417	12,7	14,2	9,8	12,2	9,8	17,4	4,8	73,5
2—4-місячні поросята	679	32,9	26,3	21,8	25,3	31,5	24,4	1,8	10,6
4—6-місячні свині	563	42,8	22,1	25,4	10,6	48,9	20,4	9,8	14,7
Свині на відгодівлі	725	31,6	21,5	20,8	10,8	64,3	23,0	9,1	18,6
Свиноматки	999	13,0	24,8	5,5	6,0	83,4	40,7	9,8	18,9
Кнури-плідники	218	7,8	13,9	5,1	5,9	74,3	34,6	1,8	21,8

2. Рівень інвазованості нематодами свиней у господарствах різних типів

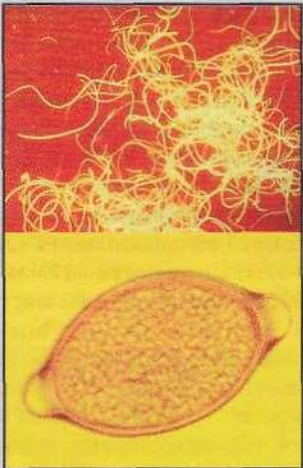
Типи свинарських господарств	n	Вид інвазії							
		аскариди		трихоцефали		езофагостоми		метастронгіли	
		ЕІ, %	ІІ, яєць у краплі	ЕІ, %	ІІ, яєць у краплі	ЕІ, %	ІІ, яєць у краплі	ЕІ, %	ІІ, яєць у краплі
Спеціалізовані із завершеним циклом виробництва	586	14,2	5,5	7,9	3,5	43,7	8,4	—	—
Спеціалізовані, до яких молодняк надходить з господарств-постачальників	1058	17,9	9,2	9,6	7,3	52,3	12,9	4,2	5,5
Товарні з напівстаціонарною системою утримання свиней	1469	32,9	27,5	19,3	11,5	61,6	44,2	14,3	18,6
Товарні із стаціонарною системою утримання свиней	488	28,3	35,5	24,4	30,6	56,9	45,1	14,4	30,8

дозу становила відповідно 24,83% та 22,8 екземплярів яєць, трихоцефальозу — 15,25 та 14,2, езофагостомозу — 55,29 та 31,0, метастронгільозу — 8,97% та 19,5 екземплярів яєць.

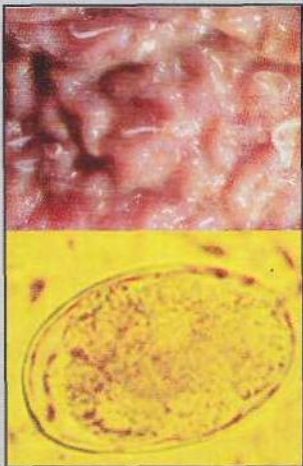
Встановлено, що поросята до 1–2-місячного віку інвазовані аскарида-

▲ Статевозрілі аскариди; яйце аскариди

▲ Статевозрілі трихоцефали; яйце трихоцефал

▲ Вузликоче ураження кишечника та статевозрілі гельмінти; яйце езофагостом

ми і трихоцефалами при незначних показниках екстенсивності (відповідно 12,71 і 9,83%) та інтенсивності (14,2 і 12,2 екз.) інвазії. З віком тварин ці показники поступово зростають і досягають найвищого рівня в 6-місячному віці (ЕІ — 42,81 і 25,4%). У поросят 2-місячного віку езофагостомозна інвазія була незначною (ЕІ — 9,83%, П — 17,4 екз.). Рівень інвазованості езофагостомами досягав піку у свиноматок — ЕІ — 83,38%, П — 40,7 яєць.

Значно вищий рівень інвазованості свиней аскаридами, трихоцефалами, езофагостомами та метастронгілами спостерігали у товарних господарствах. Це ще раз підтверджує надзвичайну важливість культури ведення тваринницької галузі у системі протигельмінтозних заходів.

Таким чином, на сьогодні нематодози залишаються одними з найпоширеніших захворювань свиней. Знання закономірностей динамізму епізоото-

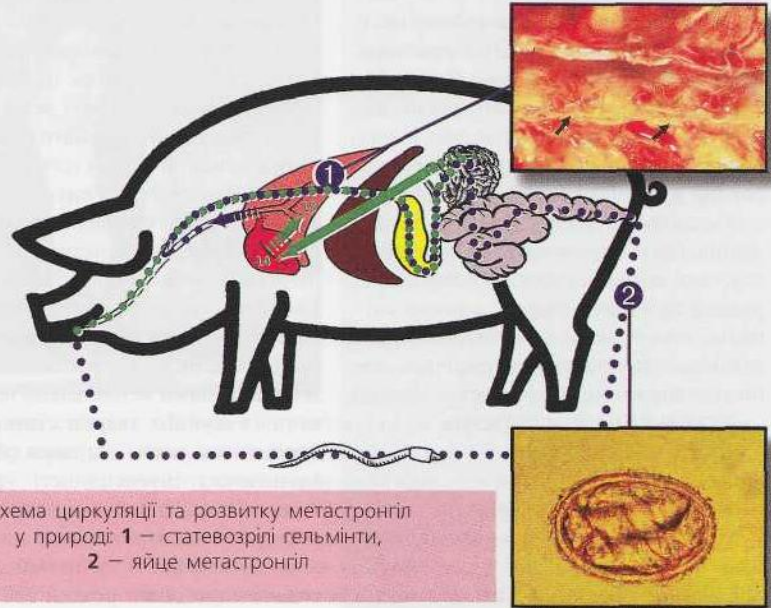

Схема циркуляції та розвитку метастронгил у природі: 1 — статевозрілі гельмінти, 2 — яйце метастронгил

Дещо меншими екстенсивність та інтенсивність інвазії були у кнурів-плідників і свиней на відгодівлі (відповідно ЕІ — 74,31 та 64,28%, П — 34,6 та 23 екз.).

Щодо метастронгільозної інвазії, то найбільш ураженими були свині віком 4 міс. (ЕІ — 11,78%). Дещо менш інвазованими були поросята 4–6-місячного віку, тварини на відгодівлі та свиноматки. Екстенсивність інвазії становила відповідно 9,77, 9,10 та 9,81% (табл. 1).

Серед тварин, що досліджувались, езофагостомозну моноінвазію було діагностовано у 33,71% (1214 голів). Рідше у вигляді моноінвазії зустрічались аскаридоз (5,08% — 183 голови), трихоцефальоз (1,53% — 55 голів) і метастронгільоз (0,89% — 32 голови).

Ми встановили 11 різних видових комбінацій змішаної нематодозної інвазії. Найчастіше за все це аскариди-езофагостоми (8,33%), аскариди-трихоцефали-езофагостоми (4%), трихоцефали-езофагостоми (3,69%).

За результатами наших досліджень, помітна значна залежність поширення кишкових і легеневих нематодозів від типу свинарських господарств (табл. 2).

логічного нематодозного процесу слід враховувати при розробці ефективних заходів терапії та профілактики, які, безумовно, повинні базуватись на диференційованих підходах до конкретних умов виробництва.

РЕЗЮМЕ

Епізоотология нематодозов свиней в Україні. С.І.Пономарь, А.А.Антипов.

На протязенні 1992–1997 гг. изучена гельминтозная ситуация в 21 хозяйстве 3 областей Украины. Установлена значительная инвазированность свиней аскаридами (24,83%), трихоцефалами (15,25%), эзофагостомами (55,29%), метастронгилами (8,97%), уровень которых зависел от типа свиноводческого хозяйства. Целесообразно использовать полученные данные при разработке мероприятий для борьбы с гельминтозами свиней.

Epi-zootology of nematodoses at pigs in the Ukraine. S.I.Ponomar, A.A.Antipov.

During 1992–1997 the helminthoses situation was studied at 21 farms of 3 regions of the Ukraine. A high rate of infection of pigs with ascarids (24,83%), trichocephals (15,25%), oesophagostomes (55,29%), metastrongyles (8,97%) was revealed.